

Møte tirsdag den 11. oktober 2011 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 5):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden – Behandling av anmodningsforslag som fremmes i tilknytning til lovforslag (Innst. 446 S (2010–2011))
2. Interpellasjon fra representanten Dagfinn Høybråten til justisministeren:

«CNN har startet en serie, The CNN Freedom Project: Ending Modern-Day Slavery, og vil i ett år rette søkelyset mot vår tids slaveri. TV-kanalen bidrar med serien på en kraftfull og prisverdig måte til å spre kunnskap, engasjement og bevissthet rundt en av vår tids mest komplekse og mest alvorlige utfordringer. Hver eneste dag forekommer grove og uakseptable overgrep som bryter med respekten for menneskeverdet og med grunnleggende menneskerettigheter. Kristelig Folkeparti mener kampen mot slaveriet må høye opp på dagsordenen også i Norge.

Hva mener regjeringen at vi som enkeltindivider, i våre lokalsamfunn og på myndighetsnivå, kan bidra med i kampen mot menneskehandel, og hvordan vil den norske regjeringen bidra til økt kunnskap, bevissthet og engasjement i Norge og internasjonalt?»
3. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Magnar Gunnbjørn Huseby*

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Magnar Gunnbjørn Huseby gikk bort 2. juli – 82 år gammel.

Han var født 14. desember 1928 i Åsen i Nord-Trøndelag. Etter utdannelsen, som var examen artium, lærlingpraksis og elektrolinjen, begynte han som tekniker ved Trondheim E-verk og hadde sin arbeidsplass her til 1979.

Huseby engasjerte seg politisk i 1960-årene og hadde en rekke tillitsverv, bl.a. som kretsforeningsformann og styremedlem i Trondheim Høyre. Han var medlem av Trondheim kommunestyre fra 1967 til 1983. Han var medlem av formannskapet, og han var kommunalråd. Han hadde også en rekke verv i kommunale utvalg og komiteer.

Han var 1. vararepresentant til Stortinget fra Sør-Trøndelag i perioden 1977–1981. Ved valget i 1981 ble han fast representant og ble gjenvalgt i 1985. I begge perioder var han medlem av kommunal- og miljøvernkomiteen. Huseby kom på sin rette hylle i denne komiteen, som bl.a. hadde distriktspolitikk, miljøvern og boligpolitikk som sentrale oppgaver. Dette var områder som sto hans hjerte nær. Han ble raskt en sentral talsmann i boligpolitiske spørsmål – et område som var politisk viktig under regjeringen Willoch. Huseby ledet Høyres boligpolitiske utvalg i årene 1986–1988. Han var også valgt sekretær i Lagtinget.

Etter at han gikk ut av Stortinget i 1989, var Huseby prosjektleder og overingeniør ved Miljøpakke Trondheim

til 1994. Pensjonisttilværelsen satte ikke stopper for hans store samfunnsinteresse, og han engasjerte seg i Pensjonistforbundet, i Eldrerådet i Trondheim og som medlem av Statens Eldreråd.

Huseby hadde sterke meninger, og han unnlot ikke å si fra hvis det var noe han var uenig i. Han var en god og samvittighetsfull representant for valgdistrikt og parti – kombinert med en stor porsjon ekte trøndersk humor og omgjengelighet.

Vi minnes Magnar G. Huseby for hans virke i Stortinget og lyser fred over hans minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representantene Åse Michaelsen, Sylvi Graham, Lise Christoffersen, Anette Trettebergstuen, Karin Andersen, Karin S. Woldseth, Øyvind Vaksdal, Geir Pollestad, Sigvald Oppebøen Hansen, Susanne Bratli, Irene Johansen og Ingjerd Schou, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Finnmark fylke, Willy Pedersen, har tatt sete.

Statsråd Knut Storberget overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Sak nr. 1 [10:05:02]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden – Behandling av anmodningsforslag som fremmes i tilknytning til lovforslag (Innst. 446 S (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 145)

Sak nr. 2 [10:05:15]

Interpellasjon fra representanten Dagfinn Høybråten til justisministeren:

«CNN har startet en serie: The CNN Freedom Project: Ending Modern-Day Slavery, og vil i ett år rette søkelyset mot vår tids slaveri. TV-kanalen bidrar med serien på en kraftfull og prisverdig måte til å spre kunnskap, engasjement og bevissthet rundt en av vår tids mest komplekse og mest alvorlige utfordringer. Hver eneste dag forekommer grove og uakseptable overgrep som bryter med respekten for menneskeverdet og med grunnleggende menneskerettigheter. Kristelig Folkeparti mener kampen mot slaveriet må høye opp på dagsordenen også i Norge.

Hva mener regjeringen at vi som enkeltindivider, i våre lokalsamfunn og på myndighetsnivå, kan bidra med i kampen mot menneskehandel, og hvordan vil den norske regjeringen bidra til økt kunnskap, bevissthet og engasjement i Norge og internasjonalt?»

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:06:31]: Bakgrunnen for denne interpellasjonen er et ønske om at Norge skal bli det første slavefrie landet i verden. Det handler om frigjøring av mennesker som er fanget i slaveri. Spørsmålet er: Hvordan gjør vi vårt for at det moderne slaveriet skal bli historie?

Siden den første handlingsplanen mot menneskehandel ble utarbeidet av Bondevik-regjeringen i 2003, har norske myndigheter løpende vurdert og justert tiltakene som er igangsatt for å motarbeide menneskehandel og hjelpe dens ofre. Det er bra at regjeringen nå har fulgt opp med en ny og oppdatert plan. Budskapet er fortsatt at regjeringen vil bekjempe alle former for menneskehandel, nasjonalt og internasjonalt. Jeg vil gi ros og anerkjennelse til regjeringen for at den viderefører og styrker innsatsen på dette området, slik det kommer til uttrykk i statsbudsjettet for 2012. Regjeringen fremmer der to viktige forslag: å endre barnevernsloven slik at det blir adgang til å tvangsplassere barn i inntil seks måneder i tilfeller der det er mistanke om menneskehandel, og å styrke bevilgningene betydelig for å lage tilpassede institusjonstilbud til barna. Det er veldig bra.

Vi må samtidig slå fast at menneskehandel er vår tids slaveri. Et av mine mål med denne debatten er at vi skal begynne å bruke det begrepet, kalle fenomenet ved dets rette navn. Vi trenger mer kunnskap, økt bevissthet, større satsing og sterkere prioritering fra norske myndigheters side. De uløste problemene er store. Omfanget av menneskehandelen er økende, og få av ofrene får den hjelpen de trenger. Vi må gjøre mer, slik at det moderne slaveriet blir historie i vår tid.

Menneskehandel er å utnytte barn, kvinner og menn til å utføre arbeid og tjenester ved bruk av vold, trusler og andre kontrollmekanismer. Mennesker behandles som varer som kan kjøpes og selges for å settes i arbeid. I Norge er menneskehandel definert i straffeloven § 224, forbud mot handel med mennesker. Men jeg mener altså at vi må begynne å snakke om menneskehandel som vår tids slaveri, både fordi det faktisk er slavearbeid vi snakker om, og fordi begrepet slaveri på en bedre måte enn menneskehandel fokuserer på situasjonen for dem det gjelder. Menneskehandel beskriver egentlig bare en del av problemet. Når vi snakker om menneskehandel, er fokuset på handel over grenser, men det er faktisk ikke bare der problemet ligger. Det store problemet ligger i selve slaveriet og den grove utnyttelsen av mennesker.

Mange tror vel at slaveriet ble gjort til historie en gang på 1800-tallet. Ifølge den internasjonale antislaveriorganisasjonen, Free the Slaves, er sannheten den at det finnes mer enn 27 millioner mennesker som lever i slaveri i verden i dag. Dette er mennesker som er fanget, og som mot egen vilje tvinges til å arbeide – uten betaling og uten mulighet til bare å dra sin vei. Dette er – nå, mens vi lever – flere enn alle dem som ble ofre for den transatlantiske slavehandelen, som varte i 350 år. Dette er virkeligheten, på tross av at slaveri i dag er forbudt i alle land i verden. Vi vet at barn holdes som sexslaver i Kambojsja, som barnesoldater i Uganda. Vi vet at mennesker lever i tvangsarbeid i India, som prostituerte i Moldova

og som husslaver i Frankrike. Vi vet at kvinner, unge og minoriteter er spesielt utsatt. Romene er blant dem som er mest utsatt for menneskehandel i Europa. Vi vet at menneskehandel foregår også i Norge. Barn, kvinner og menn utnyttes til tvangsarbeid, prostitusjon, til tigging og kriminalitet – også i vårt eget land.

For kort tid siden ble to litauiske menn i Bergen tingrett dømt til fire og et halvt års fengsel for grov menneskehandel. Retten har dømt dem for å utnytte flere mindreårige, alle fra alkoholiserede og oppløste hjem i den samme byen i Litauen. De ble lokket på turer til Norge. De ble utnyttet til kriminelle handlinger. Ifølge dommen var barna uten nære omsorgspersoner i Norge. De hadde ikke penger til mat eller andre ting. De hadde ingen returbillett til Litauen, de hadde dårlige hygieniske forhold og vasket seg på bensinstasjoner. Dette er første gang noen er dømt for menneskehandel ved å utnytte mindreårige til vinningskriminalitet i Norge.

Slaveri er ikke noe som bare berører fattige mennesker i u-land. Det handler om fattigdom og ønsket om en bedre framtid, ønsket om en jobb, om sårbare mennesker hvis nød og drømmer utnyttes av profittsøkende banditter. Det handler om tvang, vold, mentale lenker, trusler og undertrykkelse. Men det handler også om mangel på rettssikkerhet og håndhevelse av lov og rett, om korrupsjon, om mangel på kunnskap og bevissthet på myndighetsnivå – og i offentligheten og blant «folk flest». Ifølge Tina Davis, som er aktivist, forfatter og filmskaper, er en av hovedhindringene for en slavefri verden mangelen på bevissthet: Det er uvitenhet om slaveri i våre egne bakgårder som tillater slaveriets eksistens. Hun understreker at når bevissthet og kunnskap spres, og når enkelttilfeller avsløres i offentligheten, da kan målet om en slavefri verden nås, da kan frihet for alle sikres.

Situasjonen er altså langt fra håpløs. Det finnes konkrete løsninger for å stoppe slaveriet. Over hele verden arbeider modige mennesker for å frigjøre og hjelpe slaver. Myndigheter begynner å våkne og å sette inn tiltak, og i motsetning til i andre perioder av historien er ikke den globale økonomien avhengig av slavearbeid. Menneskehandel er riktignok en milliardindustri som ifølge FN har passert narkotikahandel som verdens nest største illegale økonomi. Men dette er tross alt bare en liten del av den globale økonomien, og det er bred moralsk enighet om at slaveri er uakseptabelt. Slaveri er illegalt i alle verdens land, og mange nødvendige mekanismer for å hindre slaveri er på plass. Det betyr at målet om en slavefri verden faktisk er et realistisk mål. Vi kan sikre frihet for alle. Det er håp.

Jeg stiller i interpellasjonen spørsmålet: Hva kan vi gjøre som enkeltindivider, i våre lokalsamfunn og på myndighetsnivå, for å bidra i kampen mot menneskehandel? Jeg ser fram til å høre justisministerens svar og synspunkter. Denne kampen handler jo i stor grad om tiltak som regjeringen har iverksatt, vil iverksette og kan iverksette. Jeg vil her spesielt nevne sexkjøpsloven. Det er et faktum at Stortinget har bestemt at det å kjøpe sex er en kriminell handling. Den loven har en svært viktig betydning – den har en strafferettslig betydning, og den har en viktig symbolsk betydning. Kriminalisering av kjøp av seksuelle tje-

nester er imidlertid bare ett av flere tiltak som skal til for å bekjempe prostitusjon og menneskehandel, men det er et vesentlig bidrag for å hindre rekruttering av kunder. Og ikke minst, loven markerer en holdning fra samfunnets side: Det er uakseptabelt å kjøpe et annet menneske. Det handler til syvende og sist om å ta vare på menneskeverdet.

Men kampen mot menneskehandel handler ikke bare om lover og myndighetstiltak. Kampen handler også om hva vi som enkeltmennesker gjør. Noen gode råd fra anti-slaveriorganisasjonene er at vi må tilegne oss mer kunnskap for å avsløre moderne slaveri og spre bevissthet om dette i våre lokalsamfunn. Vi kan støtte organisasjoner som arbeider mot slaveri. Vi kan støtte aktivister og frivillige organisasjoner som arbeider med menneskerettigheter, gi støtte til voldsofre, til hjemløse og andre vanskeligstilte, og vi kan gjøre vårt ved å stille spørsmål til ansvarlige myndigheter.

I Kristelig Folkeparti er vi mange som har et sterkt engasjement i antislaverikampen. Kristelig Folkepartis landsmøte vedtok i vår en resolusjon som inneholder en rekke forslag til tiltak, bl.a. om intensivering av samarbeid over landegrensene, om spesielt fokus rettet mot barn som er offer for menneskehandel. Særlig mindreårige asylsøkere er sårbare – det vil andre fra Kristelig Folkeparti ta opp i denne debatten. Politiets innsats og samarbeid internasjonalt og med andre aktører nasjonalt må styrkes. Det må bli enda mer undervisning i skolen, ikke bare om slaveriet som en gang var, men også om det moderne slaveriet. De som arbeider i offentlige etater og instanser som er i nærheten av å kunne avsløre menneskehandel, må ha kunnskap til å gjøre nettopp det, og det må de få gjennom sin utdanning.

I Nordisk Råd var det flere av oss som i siste sesjon opplevde en ganske intens debatt om dette spørsmålet. Line Barfod, en kollega i det danske Folketinget, leder arbeidsgruppen mot menneskehandel i Den parlamentariske østersjøkonferansen, som i starten av september kom med sine første anbefalinger til regjeringene rundt Østersjøen om hvilke tiltak som bør settes i verk for å bekjempe slaveriet. Det ble en veldig tankevekkende debatt og en av grunnene til at jeg har reist saken her i Stortinget i dag. Jeg regner med at den norske regjeringen vil se nøye på anbefalingene og raskt vurdere hvordan disse kan følges opp.

Et av forslagene fra arbeidsgruppen er at man må sikre faste bevilgninger til politi, til beskyttelsestilbud, til sosiale myndigheter og til arbeidstilsyn. Arbeidsgruppen legger også vekt på at man må bort fra å behandle mennesker som utsettes for slaveri, som illegale innvandrere. Vi må ha en menneskerettighetsinngang til disse spørsmålene. Disse menneskene har krav på vår hjelp og beskyttelse, sier Line Barfod fra det danske Folketinget.

Hvis vi virkelig vil, og setter av tilstrekkelig med tid og ressurser, kan vi bekjempe slaveriet. Det er i bunn og grunn et spørsmål om menneskeverd.

Om en uke markerer Storbritannia en antislaveridag som det britiske parlamentet har vedtatt å etablere. Der er målet å øke bevisstheten om alle som i Storbritannia og i verden for øvrig er fanget i moderne slaveri.

Jeg vil spørre vår statsråd om det ikke kunne være en idé at vi også i Norge gjør noe tilsvarende det som det britiske parlamentet har bestemt, og dermed øker bevisstheten og engasjementet i Norge, og internasjonalt, mot slaveri.

Statsråd Knut Storberget [10:16:49]: Jeg vil takke interpellanten for at vi får anledning til å diskutere dette i Stortinget, og så tidlig i denne sesjonen.

Det er tre elementer i interpellasjonen – også i begrunnelsen for interpellasjonen – som nå kom fram, og som jeg har særs stor sans for.

Det første er behovet for å påpeke omfanget, alvorret og nærheten til problemet, også her i Norge. Jeg er helt enig med interpellanten når det gjelder spørsmålet om bruk av begreper knyttet til dette, bl.a. for å få brakt inn alvorret for oss alle.

Det andre som jeg har sans for, er at man ikke må tro at det er håpløst når det gjelder å begrense, hjelpe, få folk ut av den type alvorlig kriminalitet som vi her står overfor. Det har vi erfart i Norge. Det har man også erfart i andre land. Håpløsheten må ikke få prege oss i dette arbeidet.

Det tredje jeg har stor begeistring for, og som man etter hvert får begeistring for, bl.a. når man sitter i regjering, er at vi er helt avhengig av det å dele ansvar. Det er flere som må se, hvis vi skal lykkes med bl.a. å nå alle de mindreårige som utsettes for en av de mest kyniske formene for kriminalitet som finnes.

Derfor er jeg helt enig med interpellanten: Denne kampen mot nye former for slaveri må stå høyt på dagsordenen i samfunnet vårt. Det er bakgrunnen for at regjeringa har valgt å følge opp det den forrige regjeringa gjorde, med kontinuerlige handlingsplaner – senest nå i år med den nye handlingsplanen, som vel har noen og tretti punkter, og som skal engasjere oss alle, både lokalt, regionalt og sentralt, og ikke minst få til et bredere og tettere samarbeid internasjonalt. Vi er helt avhengig av å ta konkrete, små skritt på mange felt for å kunne løfte flere ut av denne typen alvorlig kriminalitet.

I forslaget til statsbudsjett som ble lagt fram i forrige uke, ble det – som også interpellanten var inne på – foreslått et meget sentralt tiltak fra handlingsplanen vår. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet vil legge fram et forslag om endring av barnevernsloven som vil gi adgang til midlertidig plassering av barn på egnet institusjon, når det er fare for at barnet utnyttes til menneskehandel. Vi har opplevd at en del mindreårige som kommer alene til Norge og søker asyl, drar fra mottaket de plasseres på, etter kort tid. For å unngå dette foreslås det å sette av 17 mill. kr for å bygge opp et tilpasset tilbud, som en lovendring vil muliggjøre. Vi ser på mulighetene for å gjøre det, bl.a. her i Oslo-området.

Jeg vil også peke på at Koordineringsenheten for ofre for menneskehandel, KOM, ble startet som et prosjekt med hjemmel i tiltak 29 i regjeringas handlingsplan mot menneskehandel fra 2006–2009, Stopp menneskehandelen. Fra 1. januar 2011 ble denne koordineringsenheten permanent. Dette er et viktig sted for å kunne dra felles ressurser i én retning:

- bistå statlige virksomheter
- bistå det kommunale og regionale hjelpeapparatet
- bistå organisasjoner som yter bistand og beskyttelse til ofre for menneskehandel
- bidra med tverrfaglig informasjonsutveksling og kompetanseheving innen feltet menneskehandel

Dette er nettopp noe interpellanten etterlyser. Jeg er optimist når det gjelder det arbeidet som skal gjøres i denne koordineringsenheten, og jeg mener vi allerede har erfart at mye av dette arbeidet nytter. Men det er mye igjen.

KOM blir jo en arena for samarbeid mellom etater og organisasjoner, med jevnlig møter, og består av representanter fra Utlendingsdirektoratet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Nav Drift og Utvikling, Helsedirektoratet, Arbeidstilsynet, høyere påtalemyndighet og politiet. Dette er mange gode krefter som jeg er overbevist om at vi kan få mer ut av, ved at vi koordinerer det bedre. Enheten er administrativt underlagt Politidirektoratet.

Jeg vil også som et konkret tiltak peke på det som ble innført under forrige planperiode, altså under nåværende regjering – som jeg tror er et veldig viktig tiltak, nemlig refleksjonsperioden, det at de som utsettes for dette i en eller annen form, og kommer til Norge for å søke opphold nettopp etter at dette er blitt evaluert, får anledning til å reflektere, får anledning til å være i landet. Det er på denne bakgrunn refleksjonsperioden vil bli utviklet videre fra vår side.

Så vil jeg også peke på det internasjonale aspektet i dette. Det finnes knapt nok noen form for kriminalitet som er mer internasjonalt forgrenet enn nettopp denne. Vi vil være helt avhengig av at vi får gode virkemidler for bl.a. å kunne forhindre at barn kommer til Norge på dette grunnlaget, enten i sextrafikk eller som redskap for å begå mindre, eller alvorlig, kriminalitet – eller i annen ulovlig hensikt.

Jeg vil særlig peke på at Norge fortsatt skal finansiere prosjekter som støtter opp om lokale myndigheters innsats mot menneskehandel, og at norske utenriksstasjoner skal bistå i å identifisere prosjekter og tiltak i samarbeid med nasjonale myndigheter.

Dette er helt avhengig av at vi også er en pådriver for å styrke, samordne og gjennomføre det internasjonale regelverket mot menneskehandel. Her vil jeg særlig framheve arbeidet med å styrke overvåkingsmekanismen i Europarådets konvensjon om tiltak mot menneskehandel, som ble ratifisert av Norge i 2008. En ekspertgruppe, hvor Norge har deltatt, har nettopp levert inn en rapport som skal sette standarder for dette i Europa.

Samtidig deltar vi i prosesser for å spre kunnskap og muliggjøre en sterkere innsats. Justisdepartementet har eksempelvis i flere år prioritert deltagelse i Østersjørådets arbeid mot menneskehandel. Det utvikles nå også et målrettet prosjekt for avdekking av nye former for utnyttning av mennesker i regionen, hvor Europarådets konvensjon om tiltak mot menneskehandel ligger til grunn for arbeidet.

Vi har i flere år truffet tiltak for å gripe inn overfor utnyttning innen prostitusjon. I dag ser vi stadig nye

former for utnyttning av mennesker til tvangsarbeid. Den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO har lenge vært en pådriver i kampen mot tvangsarbeid, og Norge støtter organisasjonens innsats for anstendige arbeidsvilkår.

I Norge kan det være en utfordring å skille tvangsarbeid fra det vi kaller sosial dumping. Til tross for mulige gråsoner vil sosial dumping ikke innebære tvang eller frihetsberøvelse. Regjeringa er opptatt av at alle arbeidstakere i Norge skal ha gode lønns- og arbeidsvilkår og trygge arbeidsplasser, og det føres derfor en bred kamp mot sosial dumping i regi av Arbeidsdepartementet. Dette er også helt påkrevet for å forebygge menneskehandel – eller vår tids moderne slaveri. Det påhviler hver enkelt av oss et stort ansvar for å bidra til å opprettholde slike anstendige forhold.

Så vil jeg peke på særlig et forhold i det internasjonale samarbeidet som jeg mener er en stor mulighetsarena for oss, og det er å være tydeligere når vi bruker EØS-finansieringsordningen. Justisdepartementet har i løpet av de siste årene ganske så aktivt når det gjelder flere områder innenfor EØS-finansieringsmekanismen, valgt å koble det opp mot andre samarbeidstiltak, bilateralt og multilateralt, med andre land. Soningsoverføring er ett aspekt, men også når det gjelder kampen mot menneskehandel, mener jeg at vi må bruke EØS-finansieringsmekanismen mer aktivt inn mot de aktuelle landene. Det legges vekt på å samarbeide med mottakerlandene om å ratifisere og gjennomføre bestemmelsene i Europarådets konvensjon når vi drøfter dette. Norge har bl.a. støttet opplæringsiltak for politiet i Bulgaria, et tiltak som har vært til direkte nytte også for norsk politi.

Så vil jeg til slutt peke på at politiet her i Norge jo har et særlig ansvar. De må besitte særskilt kompetanse for å bekjempe menneskehandel. Etaten har de senere år prioritert å slå ned på menneskehandel innen prostitusjon. Det er svært komplekse saker å etterforske, og det er ikke bestandig man – bokstavelig talt – har gjerningsmannen for hånden. Likevel er jeg glad for – og jeg merker meg at interpellanten også har lagt merke til bl.a. den siste saken som har vært når det gjelder litauerne – at både STOP-prosjektet i Oslo og Exit Prosjektet i Hordaland og andre politidistrikter faktisk har klart å løfte opp noen saker. Jeg sier ikke til mine underordnede i politiet at man skal ta alt, og at vi da er fornøyd, men på dette feltet er det viktig å få opp eksempelsaker, symbolsaker, som viser at man reagerer. Dette er først og fremst for å få inn det alvorlet i saken som interpellanten etterlyser, for å markere at når det gjelder kampen mot slaveri, skulle det bare mangle at ikke vi klarer å iredteføre noen av de sakene som kommer for dagen, enten det gjelder barn, eller det gjelder voksne som utsettes for dette i vårt eget land.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:26:58]: En av mine politiske helter sto i spissen for kampen mot slavehandelen for 200 år siden. Han var også parlamentariker. Han brukte hele sitt liv til å bekjempe slaveriet, og hans parlamentariske karriere var langt lenger enn det min noen gang kommer til å bli – bortimot 50 år. Han opplevde å lykkes, og den store seieren ble en realitet det samme året som han døde. Han het William Wilberforce og var man-

nen framfor noen bak the Slavery Abolition Act 1833 i det britiske parlamentet. Jeg håper ikke at det skal gå like lang tid før vi kan konstatere at Norge er slavefritt.

Jeg synes statsråden hadde et meget offensivt og godt svar. Jeg er glad for den vekt han legger på kompetansebygging gjennom hele vårt system, styrking av politiets spesialgrupper og utenriksstasjonenes rolle, som jeg tror faktisk kan brukes i enda større grad, hvis de får tilført den nødvendige kompetanse og ressurser til det, målrettet i de landene hvor det er aktuelt. Bruken av EØS-finansieringsmekanismene i denne sammenheng er en meget fornuftig anvendelse av penger som vi allikevel må bruke. Så det vil jeg gi en sterk støtte til.

Men samtidig vil jeg spørre om regjeringen er klar til å uttale den djerve og visjonære målsetting om at Norge skal bli verdens første slavefrie land. Det vil jeg utfordre statsråden på. Jeg vil videre spørre om regjeringen vil vurdere et forslag å la britenes, å innføre en dag som man bruker nettopp til den bevisstgjøring og den kompetanseoppbygging i hele befolkningen som jeg skjønner vi er helt enige om trengs.

Og endelig: Andre land har hatt hell med å etablere en ordning med en uavhengig nasjonal rapportør for menneskehandel og slaveri. Er det noe Norge og Norges regjering kan tenke seg å gjøre? Jeg tror vi er enige om mange gode tiltak, men samtidig må vi konstatere at problemet vedvarer – og kanskje øker i omfang. Nettopp derfor er det viktig å stille seg åpen for nye, konkrete forslag å la dem jeg her har nevnt. Jeg sier ikke at vi besitter kunnskapen om alt som skal til, men vi har jo noen ideer som jeg hadde håpet at statsråden gjennom sine svar her i dag kunne kommentere positivt.

Statsråd Knut Storberget [10:30:14]: Aller først vil jeg takke for responsen. Det er en fordel at vi kan klare å stå sammen om mange av tiltakene. Vi har sett gjennom arbeidet med de to handlingsplanene jeg har vært med på å lage, at det går en linje fra den forrige regjeringa til det arbeidet vi nå driver. Det finnes ikke noen «quick fix» når det gjelder dette. Derfor tror jeg det er veldig viktig at man bygger stein for stein og har det alvoret, som interpellanten er opptatt av, med oss.

Når det gjelder målsettingen for Norge, mener jeg det åpenbart må være at vi skal bli et slavefritt land. Om vi blir det første, hadde det vært fint. Men det som er tanken bak disse handlingsplanene, er at dette er en form for kriminalitet vi ser så alvorlig på, at dette ønsker vi ikke her. Det er nulltoleranse. Det er regjeringas holdning til det.

Når det gjelder spørsmålet om å innføre en antisla-veridag, har britene gjort det. Vi ser at den 18. oktober er blitt en dag da man markerer sin motstand mot menneskehandel i EU. Jeg synes det er helt naturlig at vi også fra norsk side vurderer spørsmålet om å slutte oss til det arbeidet som særlig skjer i EU, og bruker den 18. oktober til dette. Derfor vil jeg ta opp spørsmålet om vi skal bruke den dagen til en slik markering, med koordineringsenheten som jeg nevnte i mitt hovedinnlegg – ikke minst for å få tilbakemelding og innspill om hvordan vi skal bruke en slik dag. Jeg tror at

det kunne være viktig for å få fram alvoret og for å mobilisere.

Vi har også til vurdering – særlig i samband med Europarådets konvensjon og oppfølgingen av den – spørsmålet om vi skal ha en rapportør, som jeg forstår man har i Finland. Vi har ikke konkludert i den sammenheng, men vi har det til vurdering. Jeg mener at mye av det som ligger i arbeidsoppgavene og de erfaringene man har gjort i Finland knyttet til rapportørvirksomheten, vil være nyttig å kunne ha med seg. Dette er overkommelige tiltak. Så vi vil vurdere også spørsmålet om rapportør.

Så vil jeg til slutt knytte noen kommentarer til dette med EØS-midlene: Mange ser på EØS-midlene som noe vi nærmest bare gir ut av en eller annen forpliktelse. Vi har en gyllen sjanse til å få en vann-vinn-situasjon på bruk av midlene i dette arbeidet. Det er i mye større grad enn tidligere en vilje hos mottakerlandene til å sette dette på dagsordenen.

Sonja Mandt (A) [10:33:38]: Takk til Høybråten som løfter temaet menneskehandel inn i vårt politiske arbeid. Det har tidligere vært mange debatter om dette, men det er viktig å ta debatten om og om igjen. Dette er vår tids slaveri. Det er handel med en vare som kan selges om og om igjen.

Vi som lovgivere har et spesielt ansvar for å holde debatten i gang og å finne de tiltakene som virker. Jeg har de to siste årene vært representant i Nordisk Råd i arbeidsgruppen som Høybråten nevnte. Rapporten vår ble lagt fram i august. Der er det mange ulike tiltak som jeg ønsker vi skal kunne bruke.

Menneskehandel er et vidt begrep. Det favner mye mer enn det vi vanligvis tenker på når vi hører ordet «trafficking». Derfor er det riktig å bruke ordet «slaveri» som begrep. Tigging, barn som trues til å stjele, og organsalg er noe som er nevnt – også innenfor arbeidslivet er dette temaet aktuelt. Når man blir utsatt for trusler, frihetsberøvelse eller ikke har mulighet til å styre sitt eget liv, er man et offer. Det er i stadig nye bransjer interessant å ha slaveri. Jeg vil nevne aupairordningen. Kombinasjonen mellom hushjelp og prostitusjon på kvelden ser man en økning av.

Det er viktig at vi ikke bare bryr oss om det som skjer i vårt eget land. Ofrene kommer fra eller bor i andre land. Jeg nevner kort sexturisme der barn blir utnyttet, eller turer for å kjøpe sex, fordi det er mer akseptert i andre land. Jeg er glad for at vi har sanksjonsmuligheter. Jeg er glad vi har et lovverk som kan dekke opp og sørge for at ofrene i de landene blir beskyttet. Tilbud og etterspørsel hører sammen også her.

Vi gjør mange gode tiltak her i Norge. ROSA er ett av tiltakene. De gir bistand og trygge oppholdssteder til kvinner. Pro Sentret, som jobber for å avdekke og hjelpe ofre, er et annet. KOM var også statsråden inne på. De jobber med menneskehandel i kryssningen mellom tvangsarbeid og sosial dumping. Alle gjør en viktig jobb.

Utfordringen er alle dem vi ikke når, eller de som ikke vil ta imot hjelp. Statsråden nevnte refleksjonsperioden. Jeg tror det er veldig viktig å se på den videre. Det er også

viktig å se på et helhetlig opplegg som gir gode og trygge rammer, for det er viktig. Her er faren for retrafficking veldig stor.

Jeg er også bekymret for barna som er nevnt – ikke bare de som er ofre, men også de som er med foreldre eller blir født inn i forhold. Vi vet at barn er salgsvare. De nevnes spesielt i regjeringens handlingsplan, og jeg er veldig fornøyd med det. Jeg regner med at det følges nøye opp.

Det er mye bra som skjer, men mye kan gjøres bedre. En ting er sikkert: Menneskehandel dreier seg om penger. Vi må stoppe pengene. Fortjenesten av menneskehandel i Europa i 2007 var estimert til rundt 20 mrd. dollar. Det gjør at menneskehandel er den nest største inntekstkilden til organisert kriminalitet etter narkotika. Risikoen for å bli tatt er minimal. Mellommennene arresteres, mens bakmennene er trygt plassert utenfor det aktuelle landets grenser, der de får inntektene fra slaveriet.

Hvordan skal vi ramme bakmennene der det svir mest? De kriminelle investerer der det er best profitt. Derfor tror jeg vi må fokusere mer på pengestrømmen, altså: «Follow the money.» Det ideelle er å følge pengene direkte til hovedmannen, men det er vanskelig. Derfor tror jeg vi må stoppe pengestrømmen ved å gjøre det mer risikofyllt og vanskelig å overføre penger.

Økt samarbeid, utveksling og samkjøring av data nasjonalt og internasjonalt mellom alle institusjoner som har økonomioversikt er nødvendig. Hvis vi sammenstiller de dataene, kan vi avsløre pengestrømmene.

Vi må øke fokus på valutasmugling og ha bedre kontroll ved grenseoverganger, flyplasser, tog og ferjer. Og jeg vil igjen nevne bikkja Ben, som jeg har nevnt her før, som sniffet seg fram til mer enn 10 mill. norske kr, 1,2 mill. euro, i 2010. I Norge anslår tolldirektøren at unndragelsene dreier seg om 2–3 mrd. kr i året.

Hvis vi gjør det vanskelig å flytte pengene, vil det kunne redusere menneskehandel. Vi kan gjøre det ved å fjerne de største pengesedlene i våre valutaer. Jo vanskeligere det er å transportere dem, jo bedre er det. 500-euro-seddelen er veldig populær. Du kan putte 20 000 euro inn i en sigarettpakke. Gjør som Storbritannia: Slutt å selge 500-euro-sedler.

Så må vi tørre å ta diskusjonen: Hva betaler du for en slave? Hva risikerer du, og hva tjener du? Jeg mener at vår handlingsplan som nylig er lagt og revidert, har fått med seg en del nyanser. Jeg tror at hvis vi følger alle gode råd fra alle de utvalg og grupper som sitter og jobber, og kanskje inkorporerer dem i vårt arbeid, kan vi komme enda lenger. Vi har alle et ansvar for å unngå vår tids slaveri.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:39:01]: Først vil jeg takke representanten Høybråten for at han tar opp et tema som for så vidt er både vondt og vanskelig, men som jeg – i likhet med representanten – brenner for. Vi skulle vel helst sett at vi slapp å diskutere det, men den verdenen finnes ikke.

Menneskehandel er et sammensatt og stort problem som det nok er vanskelig å komme til livs, uansett hvor gjerne vi ville. Så lenge det er stor fattigdom og nød i verden, vil det alltid være noen som ser en mulighet til å

tjene penger på andre. Jeg mener ikke med det å se håpløst på det, som statsråden sa, men vi må erkjenne at det er et veldig stort problem. Organiserte kriminelle lurer mennesker til å tro at de kan tjene store penger i rike land, og så viser det seg at de i realiteten sender dem ut på sexmarkedet. Foreldre som ikke greier å brødfø familien sin, selger barna sine. Dette kan høres helt absurd ut. Men jeg har snakket med barna, så jeg vet at dette er tilfelle. Disse barna sendes hjem, så snart man kjenner identiteten, og vi kan jo tenke oss hva som skjer da – barna blir solgt på nytt. Det har vært saker i Europarådet om sykehusansatte i land i østlige deler av Europa som faktisk stjeler og selger spedbarn, rett fra klinikken, til velstående familier i Europa.

All menneskehandel er uakseptabel. Jeg vet at justisminister Storberget deler min oppfatning av dette. Jeg kjenner justisministeren som en svært engasjert person når det gjelder handel med mennesker og bekjempelse av dette. Men likevel: Til tross for at hele Europa gjør et innbitt forsøk på å få bukt med menneskehandel på alle nivåer, tillater Norge stilltiende likevel menneskehandel. Jeg reiser mye. Men aldri, aldri ser jeg noen gang så mange organiserte tiggere som på Karl Johan. Dette er helt klart en form for menneskehandel. Denne form for menneskehandel er spesielt beskrevet i konvensjonen fra Europarådet. Derfor er det kanskje ekstra vanskelig for meg som leder for europarådsdelegasjonen å se dette, og ikke forstå hvorfor Norge ikke har den samme tilnærmingen til tiggere som resten av Europa har.

Så skal jeg være brutalt ærlig. Det er strengt tatt derfor jeg ble politiker, uansett hva andre måtte mene. Jeg oppfatter nemlig surrogati også som handel med mennesker, særlig når det er fattige kvinner i u-land – eller i land hvor det er en stor befolkning – som betales og kjøpes for å sette barn til verden. Det er forbudt med surrogati i Norge, men man ser altså gjennom fingrene med at dette skjer fra utlandet. Jeg er fristet til å spørre justisministeren om hvorvidt han har planer om å endre denne loven, slik at kjøp av ufødte barn i utlandet også blir forbudt.

Det er også et faktum at når man greier å få tak i mellommenn i menneskehandelsaker i Norge, har man ikke alltid ressurser til å forfølge sakene. Vi har sett eksempler på at jenter blir sendt hjem igjen – til tross for refleksjonstid – og når en eventuell rettssak kommer opp, er ikke vitnet å finne. Det er vel ikke vanskelig å skjønne hvor disse jentene er blitt av. Enten er de blitt plassert ute i sexmarkedet et annet sted i Europa, eller de er blitt tatt av dage fordi de tystet på mellommennene. Menneskehandel er grusomt og fullstendig uakseptabelt.

Jeg er veldig glad for at det er kommet en ny handlingsplan, og jeg tror jeg har nevnt dette for statsråden tidligere: Hadde det vært en idé at også stortingsrepresentantene fikk denne handlingsplanen utdelt i sine hyl-ler? Hvis ikke må vi sitte og lete etter handlingsplaner i de ulike departementene. Det hadde vært veldig greit å få den.

Det er faktisk mulig å forebygge. Jeg har tre konkrete forslag, jeg skal være kort:

- strengere straffer for organisert menneskehandel
- forby tiggig – det vil gjøre det mindre attraktivt å

sende funksjonshemmede, eldre og barn til Norge for å tjene penger på tiggings

- innføre forbud mot å kjøpe ufødte barn ved surrogati i utlandet

Dette er tre grep som vil gi klare signaler om at Norge heller ikke er et land som aksepterer menneskehandel, og som dermed også vil bli mindre lukrativ for organisert kriminalitet.

André Oktay Dahl (H) [10:44:27]: Jeg har lyst til å takke interpellanten for en viktig interpellasjon på et område hvor det finnes så mye råskap og menneskeforakt at det nesten er umulig å skjønne når man hører disse historiene på ulike områder, og ikke minst for å bruke det rette ordet og begrepet om den virksomheten som foregår: trafficking. Det er noen som faktisk ennå ikke forstår at det ikke har noe med samferdselspolitikk å gjøre. Det er noe helt annet. Det er en ganske så grov kriminalitet og ikke noe mildt.

Jeg synes også det er viktig at interpellanten understreket den enkeltes ansvar. For vi er inne på et område hvor – om det ikke er trafficking – det i hvert fall er slik at en del mennesker i dette landet har halvrasistiske holdninger – om ikke helrasistiske – i synet de har på dem som vasker gulv, som er au pair for dem. Det man har sett i Sverige, er ganske grove eksempler på hvordan au pairer utnyttes. Den debatten har vi ikke tatt fullt ut her, men der er vi nødt til å ha en opprydding. Jeg har selv vært vitne til den holdningen noen har til au pairer – hun er jo så utrolig billig, det er utrolig hvor effektiv og blid hun er, hun kan jobbe 14 timer i døgnet og synes det er helt greit – men som synes det er grusomt med sexkjøp når de kommer ut på gata. Der har vi en jobb å gjøre med å skape noen holdninger.

Som representanten Mandt var inne på, er tvangsprostitusjon bare ett av flere områder. Det er kanskje veldig synlig, men i forhold til kreativiteten disse organiserte kriminelle miljøene har, er det nesten ikke grenser for hva de kan se for seg å bruke mennesker til. Mennesker kan altså brukes mange ganger, et narkotisk stoff kan ikke brukes like mange ganger, og derfor er også profitten aller høyest når det handler om andre menneskers kropp.

Samtidig har statsråden vært inne på viktige ting i kompleksiteten det her er snakk om. Noen av dem vi snakker om, har vært utsatt for voodoo. Da er vi nødt til å finne måter å få bort besvergelsene på. Det er ikke lett. Det er kulturelle forskjeller her som man ikke umiddelbart kan forvente at alle i politiet skal skjønne.

Så er det gjerne kvinner som oppfattes som veldig motvillige til å være vitner. Men skal man skjønne motviljen deres mot å fortelle, må man også skjønne hva de har vært gjennom. Selv garvede politifolk greier ikke å sette seg inn i hva en del av de kvinnene som har vært utsatt for salg gjentatte ganger, har vært utsatt for. Det er vanskelig å sette seg inn i hvordan de i det hele tatt skal greie å kunne forklare seg på grunn av redselen for familien og redselen for represalier, f.eks.

Vi skal ha et slavefritt land, og da må vi satse på politiet. Når det gjelder satsing på politiet, regner jeg med at vi om

en måneds tid eller to kan diskutere hvor mye det egentlig skal satses på politiet her i landet, for man skaper ikke kompetanse i et tomrom eller helt uavhengig av politiets ressursituasjon. Men det kan vi få rikelig anledning til å diskutere senere. Uansett må oppdagelsesrisikoen økes.

Det ble sagt her at straffnivået må opp. Ja, det må det. Samtidig må det svi økonomisk for dem som driver med dette. Det ligger inne i budsjettene til en del av de organiserte kriminelle miljøene – de regner at en kurér, en underansatt for å kalle det det, er med i budsjettene – at man kanskje taper 2 pst. av den investeringen man gjør. Hvis man greier å se dette på samme måten som man gjøre med annen økonomisk kriminalitet, hvor store summer det er, at det er snakk om rene kost-nytte-beregninger, kan vi kanskje nå våre mål ved å følge pengene, som også representanten Mandt var inne på.

Høyre mener at det er en god idé å ha en nasjonal rapportør. Da justiskomiteen besøkte Nederland, må jeg si at vi fikk et veldig godt inntrykk av ordningen man hadde der. Vi fikk ganske mye ny informasjon – at en uavhengig person som ser ting utenfra og kan rapportere, gjør det. Jeg er også enig i det som er tatt opp om at man er nødt til å involvere Stortinget i større grad, for det blir gjerne denne typen debatter – en interpellasjon. Man har ikke en fast rutine for å diskutere menneskehandel i et bredt perspektiv i Stortinget. Det bør man gjøre, og da kan man kanskje kombinere det med å etablere en nasjonal rapportør.

Når det gjelder tiggings, er det også andre tiltak enn forbud man kan se for seg. Da justiskomiteen nylig var i Canada, hadde man interessante måter å tenke og involvere det lokale handels- og næringslivet på ved at man faktisk informerte om hjelpetilbudene på løpesedler samtidig som man sa at det ikke skal være nødvendig å gi penger til noen av disse. Gi heller penger til godkjente gode organisasjoner som driver effektivt arbeid blant mennesker som har en vanskelig sosial situasjon. Da oppnår man både en pedagogisk tilnærming til hjelpetilbudet og får faktisk vite hva som finnes, og underbygger ikke menneskehandel.

Til slutt spørsmålet om surrogati: Det får vi nok diskusjoner om senere. Prinsipielt er det lett å være veldig mot, men i forhold til de barna som faktisk finnes, er det veldig vanskelig å være mot også. Men det får vi rikelig anledning til å diskutere senere.

Akhtar Chaudhry (SV) [10:50:02]: La meg begynne med å rose interpellanten for å sette fokus på et meget alvorlig tema i stortingssalen.

Menneskehandel er dagens slaveri. Vi trodde at menneskeheten ble ferdig med dette uvesenet for mange tiår tilbake. Store menn og kvinner, grupper og nasjoner har gjort fabelaktig innsats for at mennesker skal kunne leve som frie mennesker, slik vi er født, at menneskeheten skal bli kvitt denne skampletten, men den gang ei. Slaveri lever i beste velgående i våre dager. Millioner av mennesker verden rundt lever i en eller annen type tilværelse som kan betegnes som slaveri av en eller annen grad. Jeg ble fortalt her i salen av min kollega Karin Andersen at tallet kan være helt oppe i 100 millioner mennesker, det varierer.

I mange arabiske land, f.eks., lever millioner av uten-

landske arbeidere slik at jeg klart vil betegne dem som slaver. Mennesker selger seg selv eller sine barn til jordeiere eller andre arbeidsgivere mot at de får mat. Mennesker rammet av tørke, flom, jordskjelv og andre naturkatastrofer e.l. blir tvunget inn i slaveri. Her må overordnede grep til. Mennesker blir lurt eller tvunget inn i slaveri, mange mennesker fraktes over landegrensene og havner i en eller annen type slaveri. Omfanget er skremmende stort. Dette er menneskehetens utfordring, dette er en internasjonal utfordring. Vi må løse dette både med nasjonal innsats og med internasjonalt samarbeid.

Jeg er glad for at regjeringen er meget opptatt av dette og bl.a. har lagt en ny handlingsplan mot menneskehandel til grunn for sitt brede arbeid mot menneskehandel. Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel er gjennomtenkt, koordinert og bred, gir resultater og har full støtte i Stortinget. Justisministeren gikk grundig gjennom mange tiltak regjeringen har igangsatt og gjennomført i tråd med denne handlingsplanen.

Fra SVs side vil jeg si at vi er meget opptatt av at innsatsen skal være kraftfull og kontinuerlig, fordi dette dreier seg om selve grunnlaget for den menneskelige sivilisasjonen. Mennesket er født fritt og skal leve fritt.

Interpellanten spør: Hva kan vi gjøre som enkeltmennesker, lokalsamfunn og myndigheter? Jeg må si at han svarer selv meget godt. SV deler fullt ut hans refleksjoner. Her står vi sammen.

Så vil jeg spørre: Har vi mennesker i Norge som er fanget i forhold som kan betegnes som slaveri, eller som kan havne der? Ja, det finnes dessverre mennesker i Norge som lever eller kan risikere å leve et slikt liv. Vi har f.eks. mange mennesker som har søkt asyl, men hvis søknad om asyl er avslått. Ut fra en subjektiv vurdering av sin sikkerhet mener en del av dem at de vil havne i livsfare dersom de returneres til sine hjemland. De frykter tortur, fengsel og kanskje død. De velger å bli i Norge – hvis vi kan kalle det et valg i ordets riktige forstand. Vi vet ikke hvor mange det er. Statistisk sentralbyrå anslår tallet til 18 000. Norsk Organisasjon for Asylsøkere mener tallet er et sted mellom 1 000 og 1 500. Disse menneskene har ingen rettigheter i Norge. Vi vet hvor kostbart det er å leve i Norge: mat, klær, tak over hodet, medisiner – det grunnleggende. For å finansiere dette lar disse menneskene seg utnytte av kyniske mennesker. De blir tvunget til å jobbe for luselønn, de bor kummerlig og er ofre for all utnyttning en arbeidsgiver måtte finne riktig. Er det moderne slaveri? Ikke langt unna.

Hvordan kan vi så motarbeide dette? Bystyret i Trondheim har vist oss veien. Det modige bystyret vedtok at de papirløse skal få lov til å jobbe i Trondheim inntil de blir sendt ut av landet. Det handler om menneskeverd, sier lederen i Trondheim Arbeiderparti, Rune Olsø, og han har min fulle støtte.

Skal vi bidra til at folk skal få lov til å jobbe legalt, betale skatt, forsørge seg selv og eventuelt sin familie og bidra i det norske samfunnet, eller synes vi det er greit at disse menneskene blir utnyttet som slaver, mens vi passivt rir prinsippet? Jeg håper at statsråden reflekterer over det.

Jenny Klinge (Sp) [10:55:12]: Det er lenge sidan kampen mot slaveri vart krona med hell i sørstatane. Ein skulle tru at slaveri og andre former for menneskehandel høyrde historia og fortida til. Dessverre er det ikkje slik. Problemet aukar heller og spreier seg til landet vårt også. Vi høyrer om kvinner frå andre land som blir lokka av løfte om gode jobbar her i Noreg, som kjem hit og blir valdtekte av bakmenn og tvinga til å prostituere seg. Truslar om at familien deira skal få vite at dei har vorteprostituerte, og bli banka opp dersom dei prøver å komme seg ut av dette, gjer undertrykkinga og tapet av fridom fullstendig.

Det var hjarteskjerande å lese i media om tilfellet i Bangladesh der ein mann vart arrestert for å ha leigd ein gjeng som hadde lemlesta ungar. Dei amputerte armar og bein på ungane for så å tvinge dei til å tigge. Desse lemlesta ungane vart så leigde ut på dagsbasis til kvinner som kunne få ungane til å tigge til inntekt for dei. Dei stilte seg opp som vakter for å sjå til at ungane gjorde som dei sa. Eg blir kvalm og sint av at menneske kan bli behandla slik, og kampen mot menneskehandel er noko eg meiner vi må intensivere. Eg er glad for at regjeringa tek dette problemet på alvor, og set pris på at representanten Dagfinn Høybråten tek opp temaet.

Også i vanleg yrkesaktivitet førekjem menneskehandel og tvang. Justisminister Storberget har rett når han seier at det er vanskeleg å skilje mellom sosial dumping og tvangsarbeid. Arbeidstilsynet gjer ein god innsats for å førebygge og oppdage dette. Arbeidstilhøva til gjestearbeidarar blir undersøkte. Det same blir bustadene og kontraktane. Alt skal vere på stell.

Det eg likevel saknar at det blir fokusert på frå ulike hald, er den forma for menneskehandel som organisert tigging representerer. Det framstår som pussig og uforståeleg at dei på den eine sida bekymrar seg for vaksne menneske, som nok får låg lønn, men bur gratis i hus stilte til disposisjon for dei, medan dei glatt overser at ungar og gamle sit på asfalten i timevis, vekevis og månadsvis og tigg. Om det er ti varmegrader eller ti minus, ser ikkje ut til å bekymre oss særleg. Desse menneska bur ofte i kalde telt utan skikkelege sanitærforhold.

Dette bekymrar likevel meg og Senterpartiet. Vi har programfesta at tigging bør bli forbode på nytt, etter at forbodet vart oppheva for få år sidan. Talet på tiggjarar frå eksempelvis Romania har auka kraftig etter at forbodet mot såkalla betleri vart oppheva. Justiskomiteen var i fjor på besøk nettopp i Romania, og det klare rådet vi fekk, var at tigging burde vere forbode i Noreg – for å bidra til å førebygge at tigging for all framtid blir einaste leveveg for mange, og for å forhindre tvang.

Eg er klar over at dette er eit vanskeleg tema, og at det per dato nok ikkje er fleirtal i Stortinget for å gjeninnføre forbodet mot tigging. Eg trur likevel at spørsmålet vil tvinge seg fram dersom vi skal ta temaet menneskehandel og alle variantane av dette temaet på alvor.

Det kan verke inhumant å forby menneske å tigge til livets opphald, men i så fall kan det vel reknast som inhumant å setje ein stoppar for at gjestearbeidarar skal kunne jobbe for lønn langt under tariff, også. Det er fullt mogleg å argumentere for at ein slik jobbsituasjon uansett er betre

enn å vere arbeidslaus i heimlandet, jf. dei argumenta som ofte blir brukte for å la tigging vere lovleg.

Eg meiner vi veldig ofte overser at tigging faktisk er organisert av bakmenn. Det kan vere av slekt, men i Romania understreka dei at nettopp det også er organisert. Det har ikkje noko å seie om det er slekt, eller om det er framande bakmenn.

Når eg no har brukt storparten av innlegget mitt til temaet tvungen tigging og den krenkinga av menneskerettane dette inneber, er det ikkje for å underkommunisere kor viktig det er å jobbe mot andre typar menneskehandel, men for å bringe denne dimensjonen inn i debatten.

Andre representantar har på ein utmerkt måte presentert det mangfaldige problemet som menneskehandel er. Vi må halde fram med å jobbe mot det moderne slaveriet, og det er godt å høyre at alle partia i denne interpellasjonsdebatten tek problemet på alvor.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:59:56]: Takk til representanten Høybråten for å ha reist en så viktig debatt her i Stortinget. Jeg har også lyst til å gi regjeringen honnør for å ha fulgt opp handlingsplanen mot menneskehandel.

Jeg har lyst til å peke på en konkret problemstilling i vårt eget land. De ti siste årene har nærmere 400 barn forsvunnet fra norske asylmottak, og bare en tredjedel av dem dukker opp igjen. Når et norsk barn forsvinner, setter politi, media og pårørende himmel og jord i bevegelse for at barnet skal komme til rette, og sånn skal det være. Men forsvinninger av enslige mindreårige asylsøkere blir ofte forbigått i stillhet. Enslige mindreårige asylsøkere er en av de mest utsatte grupper av barn som befinner seg i Norge, og de blir daglig behandlet annerledes. De er uten foreldre i Norge og befinner seg i en meget sårbar situasjon. Ifølge FNs barnekonvensjon er det staten som har ansvaret for å ivareta disse barnas rettigheter. Dessverre er ikke det tilfellet for alle her i Norge.

Ikke alle enslige mindreårige asylsøkere som forsvinner, blir offer for slaveri. Noen velger å stikke av til andre land etter at de har fått avslag på sin asylsøknad. Men faren er stor for at en god del av dem er blitt offer for menneskehandel. En svensk rapport som tok for seg forsvinninger i en gitt periode, viste at i 11 av 100 tilfeller fantes det informasjon i forsvinningssakene som ga grunn til å være bekymret for trafficking. I Norge har vi også flere kjente tilfeller av slaveri der barn er involvert. Justisministeren kjenner godt til denne problemstillingen og har lovet at det skal bli et tema i meldingen om barn på flukt, som er blitt varslet lenge. Jeg antar at regjeringen er i slutfasen med dette arbeidet, og at justisministeren kan dele noen tanker om dette i dag, når vi diskuterer slaveri her i Stortinget. Tone Salthe i menneskehandelsteamet ved Hvalstad Transittmottak har tatt til orde for at barn under 18 år bør kunne bli tvangsplassert av barnevernet der det er fare for menneskehandel. Justisministeren har også vært inne på det temaet i sitt innlegg i dag.

I rapporten «Mindreårige som forsvinner fra mottak – forebygging og oppklaring» fra april 2008 kommer det fram at antallet mindreårige som har forsvunnet fra mottak, er relativt stort, oppfølgingen har vært varieren-

de, og kunnskapen om hva som har skjedd med barna, er mangelfull. Arbeidsgruppen har kommet fram til minst 51 mindreårige asylsøkere forsvant fra mottak eller bostiltak i perioden 2005–2007. I 2008 var det 37 barn som fremdeles var savnet. Tilsatte ved mottakene har sendt bekymringsmelding om elleve som mulige ofre for slaveri.

For å fange opp de enslige mindreårige migrantene som faller utenfor asyl- og mottakssystemet, bør det opprettes et eget barnevernsteam som har ansvar for alle saker som involverer barn uten tilknytning til Norge. For å sikre at barna fanges opp og gis relevant og nødvendig hjelp, er man avhengig av at sakene tas tak i med en gang, når oppsøkende tjenester, politiet eller andre instanser identifiserer en ny mindreårig i en bekymringsfull situasjon.

Når de mindreårige migrantene selv av ulike årsaker unndrar seg omsorg, og det er uklare ansvarsforhold eller uenighet blant de ansvarlige instansene rundt grad av bekymring for vedkommende, eller hvorvidt saken hovedsakelig skal behandles som en utlendingssak, slaverisak eller «vanlig» barnevernssak, øker sannsynligheten for at det skjer «glipper» i systemet. Disse sakene dreier seg ofte om ungdommer som har utviklet problemer knyttet til rus, kriminalitet eller psykisk helse. Det er derfor svært bekymringsfullt at nettopp disse ungdommene glipper for hjelpeapparatet.

Kunnskapen på dette området er mangelfull, og det bør derfor legges til rette for forskning på gruppen mindreårige asylsøkere som forsvinner fra asylmottak i Norge. Vi vet altfor lite om hvem de er, hva slags mulige nettverk de tilhører før de kommer, og hvilke nettverk de blir plukket opp av når de kommer – etter at de har kommet til Norge.

Kristelig Folkeparti har tatt til orde for flere tiltak. Blant annet har vi tatt til orde for at vi må få på plass en spesialopplært politienhet som bare jobber med menneskehandel og barn, fordi det kreves spesielle kunnskaper og ferdigheter for å jobbe med slike typer saker. Det er behov for et eget spesialtilbud, et senter for barn som er ofre for menneskehandel, med spesialtrent personell. Et annet forslag som vil bedre situasjonen for flere barn i Norge, er å gi barnevernet omsorgsansvar for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år. Jeg håper at justisministeren også kan se nærmere på disse forslagene, som vi har fremmet ved flere anledninger.

Trine Skei Grande (V) [11:05:23]: Jeg vil også takke Høybråten for en veldig god og viktig interpellasjon.

Vi må huske på at det bildet som handler om menneskehandel, er ganske sammensatt og forskjellig. I bunn og grunn kan du si at det handler om kriminelle strukturer, kriminelle strukturer som noen ganger handler våpen, noen ganger handler narkotika og noen ganger handler mennesker. Men basisen for at menneskehandel går an, er også i bunn og grunn fattigdom, det at det fins mennesker som kan utnyttes, på grunn av at vi lever i en verden med enorme sosiale forskjeller.

Det er sant som justisministeren sier, at skillet mellom sosial dumping og menneskehandel er ganske glidende.

Det er sånn at du kan gå forbi en vanlig byggeplass i Norge der den utenlandske arbeideren har alle papirene i orden, har alle ting på stell, har alt som et norsk arbeidstilsyn kan sjekke, helt på plass til minste detalj. Men det man ikke vet, er at den lønnen som det står at vedkommende får, går inn på en konto der pengene egentlig går til noen helt andre, fordi den som har sørget for at du har denne jobben, har et tak på familien din hjemme i Moldova eller hjemme i Polen. Det gjør at de pengene ser du aldri. Så sjøl om vi har gode kontrollrutiner, og sjøl om vi gjør alt det rette her, klarer de kriminelle strukturene å utnytte mennesker fordi de kan ha et tak på familien der hjemme. Så det er ikke sånn at all menneskehandel handler om «Lilja 4-ever». Det er ikke sånn at det bare handler om kvinner. I Europa handler dette kanskje aller mest om menn som blir utsatt for kriminelle strukturer som har et tak på dem.

Derfor er det ikke bare med norsk regelverk man bekjemper dette. Man bekjemper det med internasjonal kamp mot kriminelle strukturer. Man bekjemper det med å kjempe imot kriminalitet generelt. Man bekjemper det også med å bekjempe fattigdom. Når jeg har besøkt sheltere i Romania for de kvinnene som er blitt utsatt for menneskehandel, er bildet mye mer sammensatt. Noen forteller de verste historier, og noen forteller at de egentlig vil tilbake, fordi fattigdommen de kommer fra, er verre enn utnyttelsen de har blitt utsatt for. Det sier noe om de levekårsforskjellene vi har i Europa. Jeg tror heller ikke at det å forby fattigdom, som f.eks. ved å forby tigging, vil kunne løse de problemene som i bunn og grunn ligger der. Og for å si det slik: Det fins ingen barn som tigger på norske gater, sjøl om Senterpartiet påstår det. Det har norsk politi og norsk barnevern sørget for at det ikke er.

Så vil jeg si jeg syns at Geir Jørgen Bekkevold holdt et meget godt innlegg, som handler om de barna som forsvinner fra norske asylmottak. Jeg kjenner Unge Venstrefolk som har hatt gode venner på asylmottak, og som plutselig oppdaget at de vennene som de hadde en god relasjon til, over natta har forsvunnet. De har stormet ned på politikammeret for å varsle at de er borte, og hele alarmberedskapen har slått inn – inntil noen har fortalt at det dreide seg om et asylbarn. Da er det ikke så viktig lenger. Vi må sørge for at vi har gode rutiner for alle disse barna, også for dem som ikke har noen voksne til å ta vare på seg.

Til slutt: Så er det de statsløse som vi har i dette landet, for vi har noen statsløse. Stavanger og Trondheim har nå vedtatt – Stavanger enstemmig i formannskapet – at alle som bor i dette landet, må få mulighet til å forsørge seg innenfor norsk lovverk. Jeg syns det kan være en tankevekker når Trondheim spør de statsløse hvor mange de tror at de er. Da svarer de ca. 500. Når da trondheimspolitikerne spør hvor mange som har meldt seg på sosialkontoret for å få nødhjelp, svarer sosialkontoret: Ingen. Dette er mennesker som spiser, som dusjer, som sover, og som fins i det norske samfunnet. De må finne mulighet for dette på andre måter når de ikke møter opp på sosialkontoret. Vi vet hvor det er: Det er i skrubben på den restauranten vi besøker, det er bakrommene som vi egentlig ikke vil snakke om. Det å bekjempe menneskehandel og trafficking betyr

også at mennesker i dette landet må få mulighet til å forsørge seg på ordentlig vis. Hvis ikke vet vi hvor de havner; de havner akkurat der vi ikke ønsker at de skal være.

Tove-Lise Torve (A) [11:10:46]: Som flere før meg vil også jeg få takke Dagfinn Høybråten for å bringe denne viktige debatten til Stortinget. Ved å sette temaet «menneskehandel» på den politiske dagsordenen kan vi forhåpentligvis bidra til endringer som vil redusere omfanget.

Det ligger i begrepet «menneskehandel» at dette innebærer handel med mennesker. Vi snakker om alt fra prostitusjon og tvangsarbeid til salg av organer – bokstavelig talt kjøtt og blod.

Vi vet også at menneskehandel hovedsakelig rammer mennesker som lever under vanskelige forhold, med stor sosial nød og fattigdom, som flere har vært inne på. Jeg synes det er grusomt å tenke på alle de vonde skjebnene til ofrene for menneskehandel, og det er forferdelig å tenke på at noen i det hele tatt har samvittighet til å organisere og gjennomføre menneskehandel. Like uforståelig er det å forholde seg til at det finnes folk som med vitende og vilje er kunder av menneskehandlere – altså mennesker som kjøper andre mennesker. Dette er etter min mening folk som er blottet for samvittighet, og som har null respekt for menneskeverd og menneskerettigheter.

Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel peker på mange viktige og relevante forhold, som følges opp med konkrete tiltak og satsinger. Jeg viser til justisministerens innlegg, som på en god måte illustrerer regjeringens bevisste arbeid mot menneskehandel, både nasjonalt og internasjonalt.

Det har vært mange interessante innlegg her i debatten, med fokus på forskjellige områder innenfor menneskehandel. Jeg har valgt å bruke resten av taletiden min på prostitusjon, som utgjør en stor del av det vi finner innenfor menneskehandelen. Historiene om menneskeskjebnene bak denne virksomheten er like hjerteskjærende som innenfor flere andre områder.

Et av tiltakene jeg har virkelig tro på for å bekjempe prostitusjon, er holdningsskapende arbeid. Spørsmålet kan faktisk gjøres så enkelt som: Er det greit å kjøpe seksuelle tjenester? Vi mener her selvsagt nei. Enkelt sagt kan vi si det slik at dersom alle hadde hatt samme holdning som oss, ville det ikke ha vært et marked for prostitusjon. Det er en enkel retorikk, men likevel et poeng.

I tillegg til et generelt holdningsskapende arbeid kan også lovverket påvirke både holdningene våre og atferden vår. Jeg er en av tilhengerne av forbudet mot sexkjøp, som vi har innført i Norge. Dette er, som alle vet, en omdiskutert lov også i Arbeiderpartiet. Det kommer etter hvert interessant forskning på effekten av denne loven. Jeg leste for kort tid siden på forskning.no et utdrag fra en doktorgradsavhandling som viser at sexkjøpsforbudet vi innførte i Norge, har bidratt til positive holdningsendringer.

Ifølge NOVA-forsker Andreas Kotsadam har spesielt folk i Oslo blitt mer negative til kjøp av sex. Det samme gjelder unge mennesker. Kotsadam tror at Oslo-folk skiller seg ut fordi prostitusjonen er mer synlig og merkbart i hovedstaden enn i resten av landet, og man ser ofte at lov-

givningen har større effekt på holdningene til dem som er mest berørt av de aktuelle lovene.

At ungdom har blitt mer negative til prostitusjon enn andre aldersgrupper, forklarer forskeren med at ungdom generelt sett er mer tilbøyelig til å endre mening om politiske spørsmål. Så det er håp!

Dette forskningsarbeidet viser altså at forbudet mot kjøp av sex faktisk har endret holdningene våre. Den samme forskningen viser også at det er mindre trafficking og prostitusjon i land med forbud. Det er klart minst menneskehandel i forbudslandene, f.eks. i Sverige, og klart mest i landene der prostitusjon er en del av den legale økonomien, dvs. Nederland, Hellas og Tyskland. Den samme forskeren mener at dette har en enkel forklaring – at prostitusjon drives som annen økonomisk virksomhet; når kostnadene blir for store, legger man ned eller flytter virksomheten, et forbud gjør det dyrere og vanskeligere.

Derfor holder jeg fast på at vårt forbud mot kjøp av sex er viktig og riktig for å bekjempe denne formen for menneskehandel. Det er selvsagt ikke det eneste virkemidlet, men det er et viktig virkemiddel.

Laila Dāvøy (KrF) [11:15:31]: Først vil jeg også få takke interpellanten for å reise et viktig spørsmål, som utfordrer oss til å være visjonære.

Som interpellanten sa: Mange er av den oppfatning at slaveriet ble avskaffet av Lincoln på slutten av 1800-tallet, og at slaveri nå bare er en betegnelse på en skamplett i verdenshistorien. Mange av dem som sitter her, har sikkert, som meg, tenkt: Hvordan kunne de la det skje? Hvordan kunne de bare se på at mennesker ble undertrykket, behandlet som dyr og solgt på markedet? Men så vet vi alle at slaveriet ikke ble avskaffet på 1800-tallet. Vi vet at ikke bare eksisterer det slaveri, men slaveri er til og med mer utbredt og brutalt nå, i dag.

Derfor er det betimelig at interpellanten møter oss med det samme spørsmålet som en annen kristendemokrat, William Wilberforce, stilte for nesten 200 år siden i det engelske parlamentet: Hvordan gjør vi slaveriet til historie?

Regjeringen Bondevik kom med den første handlingsplanen mot menneskehandel, og den sittende regjeringen skal ha ros for å ha fulgt opp, både med en ny handlingsplan og også med tiltak i budsjettene, som f.eks. fokuset i budsjettet for 2012 på barn som er utsatt for menneskehandel.

Til tross for at både storting og regjering har hatt fokus på menneskehandel, har tallet på ofre økt i Norge. De siste årene har vi sett at det har vært saker der menneskehandel blir knyttet til bl.a. aupairvirksomhet, sexsalg og tigging, som mange har vært inne på.

At problemet øker, kan være et tegn på at det er for enkelt og for lukrativt for bakmenn å komme til Norge og drive denne virksomheten. Det er betimelig å anta at det skyldes for liten risiko og for små konsekvenser for bakmennene i det norske markedet.

Det er flere grunner til at risikoen for å bli dømt for menneskehandel og slaveri virker lav i Norge. Spesielt finner vi en enorm frykt blantprostituerte for å anmelde

sine bakmenn. De frykter for represalier fra bakmennene, både mot seg selv og ikke minst mot familiene sine. Men de frykter også å bli sendt ut av landet, for så å bli «retfikkert», som også flere har vært inne på i dag. Derfor er det viktig at ofrene får tilstrekkelig beskyttelse hvis de velger å anmelde sine bakmenn, og det bør også vurderes om det burde bli lettere å få varig opphold i Norge for ofre for menneskehandel.

Men incentiver for anmeldelse av slaveriets bakmenn vil neppe få bukt med slaveriet alene. Det største hindret er kanskje folks holdninger. De siste ukene har vi sett fremtredende politikere og samfunnsdebattanter som har snakket ned alvorlighetsgraden av et av hovedelementene i moderne slaveri – nemlig prostitusjon. Om ikke lovgivere og andre samfunnsaktører tar klart avstand fra markeder som er preget av menneskehandel og slaveri, hvordan kan vi da forvente at folket skal gjøre det?

Politikernes syn på prostitusjon, og samfunnsaktørenes holdninger til slaveri, er likevel ikke nok til å endre folkets holdninger til de samme problemene. Vi trenger faktisk et kunnskapsløft om slaveri. Kristelig Folkeparti har også tatt til orde for at vi må få et løft i kunnskapsnivået blant folk flest. Dersom man ser til USA, blir en tredjedel av det moderne slaveriet avdekket av vanlige borgere. For at vanlige borgere skal klare å hjelpe, trengs det et større informasjonsløft.

Vi ønsker at informasjon om det moderne slaveriet også blir løftet inn i undervisningen. På den måten får flere kunnskap og informasjon, slik at det faktisk også blir lettere å angi.

Kampen mot menneskehandel handler ikke om kampen mot prostitusjon, organhandel, surrogati eller slaveri alene, for menneskehandel og slaveri kommer stadig i nye innpakninger og utforminger.

Kampen mot menneskehandel handler om kampen for frihet, selvstendighet, likestilling og menneskeverd. Dersom hele verdens befolkning deler den samme grunnholdningen om at alle mennesker har samme, uendelige verdi, og at alle mennesker er ukrenkelige, ja, så kan vi klare å avskaffe menneskehandel og slaveri. Det er et mål det er vanskelig å nå, men målet om en verden fri for slaveri bør være vår klare visjon.

Jeg vil slutte meg til det interpellanten sa i sitt innlegg. Situasjonen er langt fra håpløs. Det sa også statsråden. Det finnes løsninger på problemet. Det krever en enorm innsats, men innsatsen kan ikke engang måles opp mot verdien av friheten som gis til dem som kommer ut av den kanskje mest brutale og nådeløse industrien i verden.

Jeg takker igjen interpellanten for initiativet til et samarbeid for et slavefritt Norge og en slavefri verden.

Steinar Gullvåg (A) [11:21:09]: Handel med arbeidskraft er etter hvert blitt en milliardindustri med enorme fortjenester.

I noen grad går denne virksomheten også over i organisert kriminalitet, og ofrene er alltid de samme. De kommer fra fattige land, der man mangler arbeid, arbeidsledigheten er omfattende, og disse landene har vanligvis et helt annet kostnadsnivå enn det som er vanlig her i landet.

Dette ser vi foregår hos oss. Det foregår i de fleste andre industrialiserte land, og det foregår i stor grad også i den fattige delen av verden.

I vårt land kan det av og til være vanskelig å trekke grensen mellom det vi kaller sosial dumping, og kriminell virksomhet. Jeg er ikke så sikker på om vi alltid skal trekke den grensen, heller. Men jeg mener at utenlandske arbeidstakere som arbeider i Norge, som er bundet til arbeidskontrakter som bryter norsk lov, norske arbeidslivsbestemmelser og vilkår, og som bringes til taushet under trusler om yrkesforbud, voldsanvendelse mot egen familie eller seg selv, andre avstraffelser, er en del av det som vi kan kalle et moderne slaveri.

Ofte kan det være vanskelig å se hva som foregår på arbeidsmarkedet fordi grådige arbeidsgivere og oppdragsgivere stadig finner nye veier for å unngå offentlighetens søkelys. Jeg forstår at det nå er blitt ganske vanlig i næringslivet å fakturere innleie av arbeidskraft direkte fra Norge til utlandet. I et aktuelt tilfelle fra mitt eget fylke erfarer vi at rumenske arbeidstakere leies ut til norske bedrifter via et utleiebyrå i Litauen. All fakturering skjer fra Norge til Litauen, all lønnsbetaling skjer i Romania. De som mener å ha greie på denne virksomheten, forteller at arbeidstakerne avspises med en brøkdel av det som er vanlig betaling i Norge. Her betales ingen skatt, ikke pensjon, ikke sosiale utgifter, noe sted. Denne virksomheten er nå satt i system, og jeg er ikke sikker på at den engang er ulovlig eller – rettere sagt – hvor ulovlighetene begås.

Norske myndigheter har gjort en forbilledlig innsats for å bekjempe sosial dumping her i landet. Men det er ikke nok med lovregler og sanksjonsmuligheter her til lands. Her må vi se utover landegrensene, her må vi i høy grad forsøke å følge pengene. Derfor må vi bruke de mulighetene vi har til å bekjempe dette problemet internasjonalt, få internasjonale regler som gjør det mulig å kontrollere pengestrømmene på tvers av landegrensene, og ikke minst må vi støtte opp om ILOs arbeid for et anstendig arbeidsliv over hele verden. Det gjør vi i Norge. Derimot tror jeg vi har en jobb å gjøre overfor EU, ikke minst for å få medlemsstatene til å etterleve de fellesskapsreglene som gjelder, og i noen grad gjelder det også å få landene i EU til å erkjenne at selve problemet eksisterer.

Representanten Akhtar Chaudhry og flere andre har vært inne på de papirløse innvandrerne, de som ikke kan returneres noe sted, og som i dag er en del av det vi kan kalle for et svart arbeidsmarked i Norge. Jeg skal ikke si så veldig mye om dette annet enn at jeg er enig i den kritikken som rettes mot tingenes tilstand, og at noe må gjøres for at også disse menneskene skal kunne få et anstendig liv.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:26:32]: Stortingets første interpellasjonsdebatt denne høsten har vært et løft. Det er sjelden i denne sal å oppleve en slik bredde og dybde på engasjementet. Her tror jeg talerlisten har vært fulltregnet i forhold til den reglementsmessige tid for interpellasjoner, og det har vært et sterkt engasjement fra samtlige partiers side. Det vil jeg gjerne takke mine medrepresentanter for. Det lover også godt i forhold til arbeidet med å

følge opp de mange gode intensjoner som vi sammen og hver for oss har uttrykt her i dag.

La meg også si at debatten illustrerer det viktige arbeid som vi som parlamentarikere kan gjøre i denne typen saker, her i debatten i dag representert ved representanten Sonja Mandt som står sentralt i østersjøsam arbeidet og i arbeidet i nordisk sammenheng, representanten Karin S. Woldseth som på tilsvarende måte engasjerer seg bredt i dette spørsmålet i Europarådet, og representanten Geir Jørgen Bekkevold som er styreleder for Antislaveriselskapet i Norge, som internasjonalt er verdens eldste menneskerettsorganisasjon.

Jeg er glad for at vi har fått så gode og klare svar fra justisministeren. Det er en bred enighet om at vi skal bruke begrepet «slaveri» om det vi her snakker om. De andre begrepene kan bli litt urbane og polerte, men det er slaveri, moderne slaveri. Det er veldig bra at statsråden har stilt seg bak målsettingen om et slaverifritt Norge, og at han også har inntatt en så åpen og positiv holdning til nye tiltak som har vært foreslått fra min side, som en Antislaveri-dag, som en egen rapportør, som bl.a. Nederland har gode erfaringer med, og en kunnskapsoppbygging og en kapasitetsoppbygging i de relevante etatene.

Vi har også vært inne på vanskelige temaer som papirløse asylanter, asylbarna som forsvinner, det som har med tigging å gjøre, og det som har med organsalg og -handel og surrogati å gjøre. Dette er spørsmål som vi vil få rikelig anledning til å komme tilbake til. Men jeg synes det er viktig at vi i denne sammenheng også utfordrer media. Utgangspunktet for min interpellasjon var CNNs vågale prosjekt om gjennom et helt år å sette «the end of modern slavery» som tema for reportasjer og debatt. Hvilken tv-kanal blir den første norske som tør å gjøre noe tilsvarende?

Statsråd Knut Storberget [11:29:54]: For å ta opp tråden der interpellanten slapp: Hvilket medium blir det første norske som kan følge opp direkte en av de viktigste interpellasjonsdebattene i Stortinget?

Det initiativ som ligger i denne interpellasjonen, handler veldig mye om å mobilisere alle oss som sitter her, enten vi er fra regjering eller storting. Men det handler også om at man får øyene opp utenfor dette bygget for hva dette handler om. Jeg er helt enig i den beskrivelsen, som jeg tror det var representanten Dāvøy som ga, at det er ganske paradoksalt å se hva slags debatt som har gått i de siste ukene i kjølvanen av diskusjonen rundt sexkjøp, og hva slags motiver som foranlediger at særlig voksne menn som tar del i debatten, nærmest bagatelliserer og flirer av hele problemstillingen. Vi trenger ikke enkeltsaker for å markere det alvorlig som ligger i sexkjøp, og det alvorlig som ligger i disse jentenes situasjon, enten det er her i Norge eller i andre land. Les Herbjørg Wassmos bok «Et glass melk takk»! Der får man en levende beskrivelse av hva dette handler om. Så kan man være uenig i om det skal være forbud eller ei. Det aksepterer jeg. Men premisene for å gå inn i debatten har jeg store problemer med å forstå.

Jeg er også av den oppfatning at dette har vært en vel-

dig god debatt, med mange gode innspill som vi skal ha med oss.

Når det gjelder det strafferettslige sporet, mener jeg at representanten Mandt og også representanten Oktay Dahl peker på noe veldig viktig når det sies at man må følge pengene, og at det må svi økonomisk. Jeg har mer tro på det enn at vi nå tar en ny runde og hever straffenivået. Jeg har mer tro på å ramme pengestrømmen her – med først beslag fra politiets side og så inndragning. Jeg har også mer tro på at vi klarer å få opp flere saker og øke risikoen for oppdagelse, istedenfor å ha mye politisk debatt om hvor straffenivået skal ligge. Jeg utelukker det ikke, men jeg mener at det er langt viktigere.

Når det gjelder tigging, er jeg enig i at mange av dem som utsettes for det, er en del av en menneskehandel – helt åpenbart. Men de vi har kriminalisert, er dem som organiserer denne tiggingen. De som tror at det blir varmere for tiggerne om vi kriminaliserer dem, syns jeg skal tenke en gang til. For norsk lovgivning har i løpet av de siste årene faktisk utviklet en tradisjon for ikke å kriminalisere dem som er ofre. Det var også tanken bak sexkjøpsloven. Det tror jeg er vel verdt å holde fast ved.

Takk for innspillene! Jeg skal ta dem med meg i det videre arbeidet.

Presidenten: Debatten i sak 2 er dermed avsluttet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klare til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstilt:

I

I Stortingets forretningsorden skal § 30 fjerde ledd lyde:

Når det under behandlingen av et lovforslag blir fremmet et forslag som inneholder en anmodning til regjeringen, skal forslaget som hovedregel behandles sammen med lovforslaget ved første gangs behandling av dette. Slike anmodningsforslag som forutsetter et bestemt resultat av behandlingen av lovforslaget, skal likevel føres opp på dagsordenen som egen sak til behandling etter at Stortinget har avsluttet behandlingen av lovforslaget.

II

Endringene trer i kraft straks.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 2 foreligger det ikke noe voteringstema.

Sak nr. 3 [11:40:39]

Referat

1. (8) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Knut Arild Hareide, Dagrun Eriksen, Rigmor Andersen Eide om profesjonalisering og utvikling av kor- og vokalmusikken i Norge (Dokument 8:2 S (2011–2012))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
2. (9) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Christian Tybring-Gjedde, Gunnar Gundersen, Hans Olav Syversen og Borghild Tenden om forbedring av ordningen med boligsparing for ungdom (BSU) (Dokument 8:1 S (2011–2012))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
3. (10) Anmodnings- og utredningsvedtak i stortings-sesjonen 2010–2011 (Meld. St. 4 (2011–2012))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
4. (11) Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Ukraina og en avtale om handel med landbruksvarer mellom Norge og Ukraina, begge av 24. juni 2010 (Prop. 2 S (2011–2012))
Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
5. (12) Innberetning fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 1 (2011–2012))
Enst.: Vedlegges protokollen.

Presidenten: Forlanger noen ordet før møtet heves?
– Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.41.